

Soetkin Verhaegen

onderzoeker aan de KU Leuven en medewerker bij Europahuis Ryckevelde

Opinie

12/06/16 om 13:48 - Bijgewerkt op 10/06/16 om 18:20

'Of er nu een brexit komt of niet, er zullen negatieve gevolgen zijn'

De uitkomst van het Brexit referendum op 23 juni belooft spannend te worden. In peilingen de voorbije maanden en jaren nam de ene keer het stay-kamp een voorsprong, dan weer het leave-kamp, maar een constante is de 15 à 20 % van de Britten die onbeslist zijn. En zij kunnen de doorslag maken.

© REUTERS

Voorspellen wat de Britten op 23 juni zullen kiezen is onmogelijk, en berekeningen van de economische en politieke gevolgen van een Brexit of van een Britse 'stay' in de EU gaan alle richtingen uit. Een ding is echter zeker: of de Britten de EU nu verlaten of niet, het zal altijd negatieve gevolgen hebben. Wat kunnen we zoal verwachten?

Het VK en de EU delen in de klappen

Economisch

Op dit moment is de EU het grootste handelsblok ter wereld, groter dan China en de VS. Deze plaats zou wel eens verloren kunnen gaan als de EU binnenkort nog maar 27 leden telt. Het VK telt 60 miljoen consumenten, is een economisch goed ontwikkeld land en huisvest de Londense City, een wereldwijd financieel centrum. Het VK verliezen verzwakt daarom de positie in de wereldhandel van de EU. Maar ook voor Britten zelf worden economische catastrofes berekend. Zo zouden er bij een Brexit 1 miljoen Britse jobs verloren kunnen gaan (Confederation of British

Industry). De interne markt (open grenzen) tussen de EU-lidstaten maakt handel voordelig. Het optrekken van een grens tussen het VK en de EU wordt verwacht tot banenverlies te leiden. In de EU wordt een verlies van 2 miljoen jobs verwacht.

Politiek

Een van de argumenten voor een Brexit is dat het VK haar positie als wereldmacht opnieuw onafhankelijk van de EU zal kunnen invullen. Als moeder van de Commonwealth, en als trouwe bondgenoot van de VS. Maar is deze inschatting van het VK wel zo realistisch? De onafhankelijkheid en positie van de Commonwealth-landen is enorm versterkt, en de VS zal misschien meer voordelen zien in nauwe banden met de volledige EU, dan met lone wolf VK (denk hier ook aan Obama's steun voor het stay-kamp).

In de EU, daarentegen, leeft de bezorgdheid om politiek gewicht te verliezen als het VK de EU verlaat. Het VK heeft bv. een permanente zetel in de VN Veiligheidsraad van waaruit nu (deels) een Europees standpunt vertegenwoordigd kan worden; bij een Brexit is dat verleden tijd.

Maar misschien wordt het intern in het VK wel beter voor de Britten? Dat hangt natuurlijk af van je politieke voorkeuren. Feit is wel dat het VK het 'Handvest van de grondrechten van de EU' niet ondertekende omwille van de sociale rechten die erin staan. Dus qua sociale rechten valt niet veel te verwachten wanneer het VK helemaal alleen staat. In dit handvest zijn bv. het recht op collectieve actie, rechtvaardige arbeidsomstandigheden en het recht op sociale bijstand opgenomen. En ook de groene Britten zouden wel eens pech kunnen hebben. Een Brexit zou het voor de Britse conservatieven bv. makkelijker maken om klimaatverandering te ontkennen omdat het geen Europese ecologische regels meer zou moeten doorvoeren (Anthony Heath, DS 7/06/2016).

Dubbele domino

Een Brexit zou bovendien gevolgd kunnen worden door andere landen die de EU willen verlaten, of door delen van het VK die voor onafhankelijkheid kiezen. Er heeft nog nooit een lidstaat de EU verlaten. Lidstaten die op dit moment twijfelen omwille van de eurocrisis, asielcrisis of nationalisme zouden het Britse voorbeeld kunnen volgen. In het VK zelf is het Schotse referendum over onafhankelijkheid van het VK nog recent op een Schotse 'stay' uitgedraaid, maar de pro-Europese Schotten zouden wel eens van mening kunnen veranderen wanneer een Britse meerderheid hen uit de EU dwingt. En ook de Noord-Ieren maken zich zorgen over hoe hun relatie met de rest van Ierland dan zal moeten evolueren. Door het Ierse eiland loopt een grens tussen het VK en de EU.

Maar het valt allemaal ook wel mee

Het is echter niet allemaal kommer en kwel. We kunnen ook een aantal positieve effecten verwachten.

Economisch

De omgekeerde verwachting over de reactie van de bankensector leeft ook. De Londense City is dan wel een belangrijke financiële hub, zonder EU-lidmaatschap zouden banken een andere financiële hub kunnen gaan opzoeken omdat ze een zetel willen behouden binnen de grote EU-economie. De verhuis naar Frankfurt of Parijs waarmee enkele grote banken al dreigden, zou dan een optie zijn. Dat is een domper voor het VK, maar positief voor de eurozone en de EU (deredactie.be, 23/02/2016).

En ook voor de Britten is er hoop. Als buitenstaander van de EU geniet het VK dan niet van de interne markt, maar er zal wel een nieuw handelsakkoord afgesloten worden. Als de Britten dit

goed onderhandelen, kan de situatie best gelijkaardig blijven aan de huidige handelsvoorwaarden binnen de EU. De Britse en EU-jobs die op het spel staan, blijven dan wellicht behouden. Bovendien kunnen de Britten onderhandelen dat ze niet meer moeten bijdragen aan het EU-budget (maar ze krijgen er dan ook niets meer uit terug natuurlijk).

Politiek

Met het Britse referendum wil Cameron afrekenen met Eurosceptische druk. Of hem dat zal lukken, is maar de vraag. Waarom zouden Eurosceptici inbinden wanneer ze het referendum (niet) verliezen? Om deze reden lijkt het voor prof. Paul De Grauwe dan ook beter voor de EU om van de Britten, en hun dwarsliggerij, af te zijn. Een EU zonder het VK kan dus ook in het voordeel spelen van een vlottere Europese besluitvorming. Zo'n Britse dwarsliggerij zit trouwens ook besloten in de deal van Cameron die onder meer regelt dat bij een 'stay' het VK niet zal moeten deelnemen aan een steeds sterkere politieke samenwerking, dat de nationale parlementen van de lidstaten nieuwe Europese wetten tegen zullen kunnen houden en dat er sociale beperkingen komen voor Europese arbeidsmigranten in de EU. Deze deal is bij een Brexit van de baan. Dat maakte onze premier Michel op een Europese top in februari erg duidelijk: "neen in het referendum zou betekenen dat deze tekst niet meer bestaat, om geen mogelijkheid te geven aan andere landen om deze tekst te gebruiken tegen Europa".

En hoe zit het dan met de peilingen?

De voorspellingen lopen enorm uiteen. Afhankelijk van wat je leest en naar wie je luistert moet je andere 'objectieve' conclusies trekken. Britten die een rationele keuze willen maken zijn daarom aan een heus huzarenstukje toe. Misschien volgen ze dan toch maar beter hun buikgevoel? Welke resultaten kunnen we hiervan verwachten?

Volgens peilingsbureau YouGov loopt het leave-kamp uit op het stay-kamp. Ook in 2012 en 2013 nam het leave-kamp de leiding. In 2014 en 2015 werd het stay-kamp vaker een (niete) koploper. Het is dus razend spannend, vooral omdat minstens 15% van de Britten nog onbeslist zou zijn. Zij kunnen het verschil maken, maar alleen als deze onbesliste Britten op 23 juni de weg naar het stembureau vinden natuurlijk.

Als de peilingen ons niks zeggen, dan misschien wel lessen uit het verleden? In referenda stemmen mensen vaker conservatief. Hoe aanlokkelijk de boodschap van het kamp van de verandering kan klinken, een keuze voor het onbekende blijft risico inhouden. De vraag is natuurlijk wat in dit geval conservatief is. Vasthouden aan EU-lidmaatschap, wat toch al 43 jaar op de teller heeft, of aan het beeld van het Britse 'empire'?

×

Versturen via e-mail
